

HNS - Hrvatska narodna stranka - liberalni demokrati zagrebačke županije

ŠTO JE HNS?

Rastom i širenjem stranke svakih nekoliko godina javi se pitanje «Što je HNS?». Odakle vučemo korijene i što smo danas, što je to hrvatsko narodnjaštvo, koje su glavne odrednice našeg političkog identiteta? Iako smo u stranci o tome raspravljali u više navrata, upravo zbog porasta broja članova i organizacijskih oblika, nije na odmet toj temi uvodno posvetiti nekoliko rečenica.

Hrvatsko narodnjaštvo rođeno je u drugoj polovici 19. stoljeća, a njegovi idejni i politički utemeljitelji bili su Ivan Mažuranić i Josip Juraj Strossmayer. Za razliku od suvremenih pučkih ili narodnjačkih stranaka koje su konzervativne i uglavnom kršćansko-demokratske, hrvatsko narodnjaštvo zalagalo se za građansku državu i liberalno-demokratsko uređenje. Narodna stranka je u 19. stoljeću prva u Hrvatskoj zagovarala liberalno-demokratske i građanske vrijednosti i institucije, a ban Ivan Mažuranić u svojim je političkim tekstovima i esejima bio na razini i dijelio ideje najnaprednijih europskih političkih mislilaca svoga vremena – Johna Stuarta Milla i Alexisa de Tocquevillea. Istovremeno, zagovarali su snažni nacionalni identitet koji se kroz svijest o vlastitoj povijesti, književnosti i njegovanje narodnog jezika u obrazovanju i javnom životu uspješno odupire germanizaciji. Smatrali su da hrvatski nacionalni identitet ne smije biti podređen i manje vrijedan, već samouvjeren, ravnopravan i zato otvoren u komunikaciji sa svim ostalim europskim nacionalnim identitetima. To su povijesni korijeni hrvatskog narodnjaštva i politička tradicija na koju se naslanja suvremeni HNS.

U današnjim političkim uvjetima Hrvatsku narodnu stranku određuju tri bitna čimbenika:

- zalaganje za najviše standarde u zaštiti, razvoju i promicanju ljudskih i građanskih prava svakog pojedinca, bez obzira na njegove ili njezine individualne karakteristike;
- zagovaranje slobodnog tržišta, definiranog jasnim, jednostavnim i za sve jednakim zakonima koji na najmanju moguću mjeru svode arbitrarno uplitanje države;
- stvaranje uvjeta za društvo ujednačenih šansi, u prvom redu kroz svima dostupno kvalitetno obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i socijalnu politiku usmjerenu prvenstveno na dobno i zdravstveno najosjetljivije društvene grupe.

U tom pogledu politički identitet HNS-a ima svoje čvrsto utemeljenje u tradiciji hrvatskog narodnjaštva, ali je i moderna politička stranka čije glavne odrednice nisu ideologija, već mjera slobode pojedinca i kvaliteta života društva kao kriteriji uspješnosti države.

To HNS čini glavnim nositeljem liberalne politike i svjetonazora u Hrvatskoj, što ga i povijesno povezuje s tradicijom hrvatskog narodnjaštva.

ŠTO SU ZADAĆE HNS-a?

HNS u sljedeće četiri godine ima dvije jasne zadaće:

1. Posao koji predstoji u zemlji;
2. Posao koji predstoji u stranci.

I. Posao koji predstoji u zemlji

Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati ima svoje jasne programe:

- Pravedno društvo
- Obrazovanje za društvo znanja
- Reformirano pravosuđe
- Gospodarstvo za 21. stoljeće
- Nova javna uprava
- Novi suverenitet
- Decentralizacija
- Zaštita okoliša
- Kultura
- Društvena uključenost kroz društvo izjednačenih šansi
- Hrvatska u EU.

Na svih jedanaest područja posao je pred nama kao zemljom i pred nama kao strankom.

Reforme koje su potrebne da bi se stvarno uspjelo u svim tim područjima trajat će duže od četiri godine, a na nekima će se morati raditi kontinuirano. No, da bi se na nekom putu uspjelo, treba na njega krenuti.

HNS će, iz svog položaja druge najjače oporbene stranke u parlamentu na nacionalnoj razini, posebno težište u narednom razdoblju od četiri godine staviti na četiri trajna cilja i četiri neposredna cilja.

Četiri trajna cilja na kojima treba početi raditi odmah

1. *Obrazovanje*

Obrazovanje je bitni preduvjet daljnjeg rasta i ključna odrednica strategije razvoja. Struktura obrazovanja u Hrvatskoj nije zadovoljavajuća. Oko 16 posto zaposlenih ima visoko stručno obrazovanje ili postdiplomski studij, dok je europski standard 30 posto. U strukturi stanovništva 60 posto ima završenu srednju školu, a 21 posto ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. Cilj obrazovne politike je stvaranje kritične mase obrazovanih i visokoobrazovanih koji će moći pratiti sve veću brzinu razvoja uslužne industrije. Zato je potrebno:

- produžiti obvezno obrazovanje predškolskim i srednjoškolskim
- modernizirati obrazovni sustav koji će odgovarati potrebama modernog gospodarstva,
- promovirati značaj cjeloživotnog obrazovanja,
- poticati obrazovanje u inozemstvu (posebno doktorate),
- poticati menadžerske vještine i informatičko-komunikacijska znanja.

Nacionalne visokoobrazovne politike u sljedećem razdoblju biti će značajno pod utjecajem promjena u hrvatskom društvu koje će pratiti proces pristupanja Europskoj uniji. Hrvatska će svoju politiku usklađivati s lisabonskim ciljevima i europskim obrazovnim politikama te uspostavljanjem Europskih kvalifikacijskih okvira (EQF). Na profiliranje hrvatske visokoobrazovne politike značajno će utjecati i sudjelovanje u programima ILLP i YAP, povećanje mobilnosti hrvatskih studenata i profesora, ali i dolazak europskih studenata u Hrvatsku. Uz to, za očekivati je daljnju evoluciju Bolonjskog procesa, posebice razvijanje sustava doktorskih studija u Europi i uspostavljanje europskog akreditacijskog sustava.

Dugoročna politika u visokom obrazovanju treba postići dva ključna cilja:

- ojačati sustav visokog obrazovanja i istraživanja, njegovu učinkovitost i povezanost obrazovne i istraživačke komponente
- pojačati povezanost sustava sa zajednicom, posebice onim segmentima koji oblikuju društvo znanja.

Prvi cilj podrazumijeva redefiniranje ključnih komponenti visokoobrazovnih i istraživačkih sustava te nadilaženje unutarnjih prepreka koje onemogućuju napredak prema društvu znanja, primjerice podijeljenost po usko definiranim predmetima. Drugi cilj podrazumijeva povezivanje tih dvaju sustava s poslovnim i javnim sektorom, uključivanje u društvene aktivnosti i povećanje utjecaja na javnu politiku.

U području visokog obrazovanja pred Hrvatskom je veliki izazov: treba uspostaviti sustav Bolonjskog procesa s čijom provedbom je započela, izgraditi sustav za cjeloživotno učenje, osigurati fleksibilne putove učenja i daleko veću horizontalnu i

vertikalnu mobilnost, uspostaviti sustav potpora i financijskih instrumenata kojima će se poticati obrazovanje i veća privatna ulaganja u obrazovanje, uspostaviti administrativne kapacitete za sudjelovanje u programima EU, osigurati potrebnu infrastrukturu itd. Nadalje, veliki izazov i posao predstoji na izradi novih nacionalnih kvalifikacijskih okvira koji će podržavati cjeloživotno obrazovanje i fleksibilne putove učenja, odnosno preuređivanje sustava kvalifikacija na temelju definiranih ishoda učenja, posebice osobnih i profesionalnih kompetencija te oblikovanje kvalifikacija bez obzira na koji način je učenje provedeno (formalni, neformalni ili informalni). To znači dodatno, značajno, povećanje aktivnosti u obrazovnim institucijama, što znači i dodatno proširivanje resursa te njihovo bolje korištenje.

2. *Zaštita okoliša*

Republika Hrvatska još uvijek slovi kao jedna od svjetskih ekoloških oaza.

Da bi održala taj status, RH treba raditi na nizu programa zaštite okoliša, istovremeno ne narušavajući održivi razvoj gospodarskih potencijala.

Stoga je zbog održanja što boljeg eko-statusa sa sadašnje pozicije, zadatak RH prioritarno donijeti fokusirani programski plan održivog razvoja i zaštite okoliša u dva osnovna pravca: održivi razvoj i zaštita okoliša generalno, s ciljanim brzo ostvarivim projektima sukladno raspoloživim ljudskim i financijskim resursima, te sustavno raditi na trećem, dugoročnom stadiju zaustavljanja narušavanja ekosustava zemlje u cjelini.

a) Održivi razvoj – strateški ciljevi

- proizvodnja, brandiranje i plasman organske i ekološki podobne hrane putem zajedničkih klubova individualnih proizvođača i potrošača s ciljem stvaranja prepoznatljivih hrvatskih marki za plasman u turizmu i izvoznim kvotama, uključujući GMO-free proizvode i zdravstveni turizam;
- detekcija, nadzor i zaštita površinskih, prijelaznih, priobalnih i podzemnih voda te mora – najjačih prirodnih potencijala RH, uz doprinos ublažavanju posljedica od poplava i suša, sukladno važećoj direktivi 2000/060/EC EU parlamenta i vijeća, uključujući razvoj i održanje energetske vodnih resursa;
- održavanje, zaštita i ujednačeni nadzor nad državnim i privatnim šumama RH kao osnovnim klimatskim i atmosferskim regulatorom, te jednim od svjetski poznatih resursa iznimno visoke razine biološke raznolikosti;
- strateško usmjerenje na obnovljive izvore energije.

b). Zaštita okoliša generalno – sprečavanje i sanacija akcidentnih stanja i havarija

- informatizacija cjelokupnog sustava praćenja, dojava i specijaliziranih interventnih akcija radi sprečavanja i što brže sanacije akcidentnih situacija;
- donošenje kvalitetnog plana i strategije gospodarenja otpadom RH (sada u obliku prijedloga prednacrt) uključujući i izgradnju i razvrstavanje spalionica komunalnog i ekološki opasnog otpada prema EU standardima po sistemu: zagađivač plaća;
- donošenje interventnih planova i programa zaštite od požara, prioritetno šuma i raslinja jadranskog priobalja i otoka.

c) Stalni i dugoročni programi

- izrada pojedinačnih programa trajnog očuvanja prirodne baštine i pitke vode;
- izrada edukativnih programa s ciljem podizanje razine javne svijesti o važnosti zaštite okoliša za sve razine dobnih i intelektualnih skupina;
- poticanje ekološkog ponašanja putem financijskih i poreznih olakšica za korištenje ekološki prihvatljivih proizvoda;
- bezuvjetne izrade opsežnih studija zaštite okoliša prije uvođenja i provedbe novih razvojnih projekata od državnog ili privatnog interesa;
- hitno donošenje urbanističkih planova radi prevencije i pravodobne eliminacije «divlje» gradnje, općenito, a posebice u područjima postojećih i potencijalnih turističkih regija.

3. *Gospodarstvo za 21. stoljeće*

Hrvatska 21. stoljeća je moderna uslužna ekonomija, s visokoobrazovanom radnom snagom, lider Jugoistočne Europe. Za ostvarenje tog cilja potrebno je poticati razvoj i interakciju sektora koji stvaraju dodanu ekonomsku vrijednost, u kojoj domaće gospodarstvo ima konkurentske prednosti. To su:

- obrazovanje,
- financije,
- turizam,
- poljoprivreda,
- energetika,
- građevinarstvo,
- promet i komunikacije.

Kompanije iz navedenih sektora pokretači su gospodarskog rasta. Država stvara preduvjete za poticanje poduzetništva i konkurentan razvoj sektora, prepuštajući daljnji razvoj tržišnim sudionicima.

Glavni elementi i preduvjeti gospodarskog razvoja su:

- obrazovanje prilagođeno potrebama modernog gospodarstva,
- stabilan makorekonomski okvir s tečajem podređenim razvoju poduzetništva i jednostavnim i stabilnim poreznim sustavom,
- uravnoteženi regionalni razvoj,
- razvijanje i poticanje poduzetničke inicijative,
- razvoj tržišnog kapitala i privlačenje stranog kapitala,
- regionalna orijentacija.

Uloga politike je prepoznavanje i razumijevanje naše trenutne situacije. Domaće gospodarstvo ima priliku napraviti dramatičan skok u razvoju ukoliko prepozna trenutnu situaciju i iskoristi prilike koje se pružaju. Reindustrijalizacija može i treba u manjem obujmu amortizirati moguće šokove prijelaza u suvremeno gospodarstvo. Međutim, jedini dugoročni put održivog razvoja nalazi se u uslužnim industrijama fokusiranim na znanju i prilagođavanju potrebama modernih ekonomija.

4. Protiv siromaštva – društvena inkluzija

Socijalna politika države kao osnovnu zadaću ima otklanjanje uzroka siromaštva, beskućništva i gladi te osiguravanje, putem svoje intervencije, temeljne građanske jednakosti za sve, bez obzira na posebne potrebe ili bilo koji oblik otežane participacije u društvu. Među temeljnim funkcijama i razlozima za postojanje države, uz monopol na nasilje, svakako je i osiguravanje građanske jednakosti. Bez te jednakosti moderna država ne može funkcionirati, a socijalna politika jedan je od bitnih korektivnih instrumenata nejednakosti, proizašlih bilo iz siromaštva, bilo iz posebnih potreba zbog prirođenih ili stečenih fizičkih poteškoća, životne dobi, reproduktivne funkcije i sl. Socijalna politika je primarno način osiguravanja uvjeta u kojima svatko ima slobodu izbora i osobnu autonomiju. Država koja ne osigurava građansku jednakost nije bezosjećajna, već disfunkcionalna država – država koja ne služi svojoj svrsi.

a) Jednakost invalida i osoba s posebnim potrebama

U Hrvatskoj se danas visina invalidnina ne određuje temeljem stupnja invalidnosti, već temeljem porijekla invalidnosti. Osobe s istom vrstom invalidnosti primaju vrlo različite invalidnine u rasponu 1 : 10, ovisno o tome na koji način su postale invalidi. Drugim riječima, invalidnina za izgublenu nogu ili sljepoću biti će deset puta manja ili veća, ovisno o tome je li osoba invalid od

rođenja ili je postala invalidom na radu, u prometnoj nesreći ili u ratu. Takva nezamisliva situacija moguća je samo ako se invalidnine razumiju kao neka vrsta nagrade, zahvale ili dobročinstva države. Međutim, invalidnine trebaju i mogu biti samo jedan od instrumenata države u izjednačavanju ljudi po šansama. Ako se iz bilo kojih razloga država želi nekome zahvaliti ili odužiti za izuzetni doprinos, može mu dodijeliti poseban dodatni iznos u tu svrhu. Ali invalidnine nisu instrument zahvale. One su instrument društvene jednakosti, odnosno barem približnog izjednačavanja ljudi u njihovim mogućnostima sudjelovanja u životu vlastite zajednice.

b) Jednakost muškaraca i žena

Izjednačavanje šansi muškaraca i žena za uspješno obrazovanje i zapošljavanje pretpostavka je uspješnog razvoja. Žene još uvijek zarađuju manje od muškaraca na istim radnim mjestima, imaju veću stopu nezaposlenosti, a poslodavci često krše njihova prava, posebno pri planiranju majčinstva. Politika koja je uvela mogućnost trogodišnjeg porodiljnog dopusta za žene primjer je prebacivanja odgovornosti s države na obitelj, tj. na majku. Bez obzira što ubire poreze, država ovim potezom pokušava sa sebe skinuti odgovornost za osiguravanje kvalitetnih institucija predškolskog odgoja i tu svoju obvezu prebacuje na majku. Takav zakon u startu diskvalificira svaku mladu ženu koja je u konkurenciji za zaposlenje s muškim kolegom. Umjesto toga država mora prihvatiti vlastitu odgovornost za osiguravanje jaslica i vrtića. Porodiljni dopust od 12 mjeseci treba podijeliti u dva dijela te poticati očeve da uzimaju drugi dio porodiljnog dopusta, koji može trajati od dva do šest mjeseci, tako što će primati punu plaću, kao i majke za prvo razdoblje.

c) Jednako pravo na djetinjstvo

Nedopustiva je situacija u kojoj tisuće ljudi žele usvojiti dijete, a istovremeno su sirotišta puna napuštene djece i djece bez roditelja. Zakonodavstvo koje regulira usvajanje djece treba dodatno liberalizirati i pojednostaviti, uključujući i mogućnost da žena ili muškarac, bez obzira na bračni status, mogu usvojiti dijete.

Također je potrebno učiniti više na zaštiti jednoroditeljskih obitelji u kojima preko 40 tisuće djece ne prima alimentaciju. Nesposobna i nefunkcionirajuća država pretvara se u amoralnu mirno promatrajući kako njezin najnezaštićeniji dio društva trpi posljedice njene nesposobnosti. Takva država ne obavlja svoju primarnu funkciju, pretpostavku za vlastiti suverenitet - zaštitu slabijih. Zato je potrebno uspostaviti alimentacijski fond koji će preuzeti obvezu isplaćivanja alimentacija i osloboditi jednoroditeljske obitelji dugotrajnih sudskih postupaka i utjerivanja dugova. No, ne na način da se u potpunosti financira iz državnog proračuna, već kao projekt koji će spojiti društveni interes s interesom institucionalnog kapitala.

d) Zapošljavanje i samozapošljavanje

Funkcionirajuće i uspješno gospodarstvo najefikasniji je instrument socijalne politike u borbi protiv uzroka siromaštva. Zato ona jeste i mora biti usko povezana s gospodarskom politikom. Nužno je reformirati tržište rada na način da se težište sa sigurnosti radnog mjesta prebaci na sigurnost samog radnika. U uvjetima moderne globalne ekonomije država ne može čovjeku garantirati isto radno mjesto tijekom cijelog radnog vijeka, no može i mora štiti i garantirati pravo na rad, odnosno garantirati brzo i dostupno zaposlenje.

e) Jednakost u pravu na zdravstvenu zaštitu

Pravo na zdravlje temeljno je pravo svakog građanina i država mora osigurati svima jednaki pristup kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti.

f) Uravnoteženi regionalni razvoj

Velike razlike u stupnju razvijenosti hrvatskih regija i županija za sobom povlače još veće razlike u svakodnevnoj kvaliteti života. Puka činjenica mjesta rođenja danas je u Hrvatskoj izvor velikih nejednakosti te tako građani Zagreba imaju razinu kvalitete života usporedivu sa zemljama EU, dok velika većina stanovnika istočnih krajeva Hrvatske, posebno ruralnih, živi na granici siromaštva. Ovako neujednačen razvoj nije samo prijetnja jedinstvu i koheziji zemlje, već direktno sprječava veću stopu rasta i daljnji razvoj zemlje.

Četiri neposredna cilja koja treba realizirati u slijedeće četiri godine

1. *Dovršavanje države*

Temeljna institucionalna uređenost hrvatske države napredovala je i donekle se stabilizirala u razdoblju od 2000. godine u pogledu izbornog sustava (lokalni, parlamentarni i predsjednički izbori), temeljnih građanskih prava i prava manjina. Na području kvalitete i funkcioniranja javne uprave nije došlo do bitnog napretka. No, bez obzira na razlike u pomacima, da bi se konstituiranje hrvatske države moglo smatrati dovršenim i njezine temeljne institucije vlasti neupitno legitimnima, nužno je provesti reforme u tri ključna područja:

a) Izborni sustav i glasanje «dijaspore»

Neuređeni **popisi birača** i glasanje dijaspora među najvažnijim su poslovima dovršavanja države. Iako se na prvi pogled te teme mogu činiti manjeg reda važnosti od ostalih, radi se zapravo o vjerodostojnosti rezultata izbora, a samim time i o legitimitetu izabrane vlasti. Neosporni i neupitni legitimitet izabrane vlasti pretpostavka je normalno funkcionirajuće demokratske države.

Prema procjenama stručnjaka, na popisu birača koji imaju pravo glasa za Hrvatski sabor nalazi se 400 tisuća ljudi viška, odnosno osoba koje se ne mogu identificirati i locirati. Po drugim procjenama ta se brojka «viška» birača penje na 900 tisuća. Sam taj podatak čini rezultate svakih izbora i na njima izabranu vlast upitnima. Zato je promjena Zakona o popisima birača koja će osigurati pročišćavanje i definiranje načina stalnog i kontinuiranog ažuriranja popisa birača jedan od prvih koraka u stabiliziranju i vjerodostojnosti temeljnih instituta države.

Glasanje «dijaspore», kako je uređeno postojećim zakonom, neprihvatljivo je; falsificira duh Ustava i otvara strukturalni prostor za korupciju i zlouporabu biračkog prava. To se prvenstveno očituje kroz višestruko glasanje, glasanje u ime druge osobe i sl. Glasanje dijaspora – hrvatskih državljana koji trajno žive izvan Hrvatske treba urediti na novi način. Jedna mogućnost je rezervirano jedno mjesto u Saboru za dijasporu kao simbolička veza s Hrvatskom.

Druga mogućnost je ustanovljavanje saborskog odbora koji će činiti predstavnici dijaspora koji će raspravljati o svim temama i zakonima vezanima uz odnose Hrvatske i njezine dijaspora.

b) Prava manjina

Prava manjina, etničkih ali i svih ostalih društvenih manjina, jedina su stvarna mjera slobode u društvu. Visoki standardi u zaštiti prava manjina automatski sa sobom nose visoke standarde u zaštiti autonomije i privatnosti svakog pojedinca. Dokidanje diskriminacije i socijalnog isključivanja po kriterijima etničke, spolne, regionalne ili dobne pripadnosti, te temeljem političkih ili seksualnih preferencija i osiguravanje svima jednakopravnu egzistenciju pretpostavka su mogućnosti slobode u državi. Prava manjina treba osigurati zakonskom regulativom, obveznim uključivanjem u obrazovne programe u osnovnim i srednjim školama te u programima cjeloživotnog obrazovanja.

Rezervirana mjesta u Saboru za zastupnike nacionalnih manjina izraz su spoznaje da u hrvatskom društvu još uvijek postoji neravnopravnost etničkih manjina i da ih je na taj način nužno zaštititi i osigurati predstavljanje njihovih interesa u parlamentu. Međutim, cilj takve politike je dokinuti svaku diskriminaciju, izjednačiti sve građane po statusu i pravima u svakom pogledu bez obzira na etnicitet i time učiniti posebnu etničku zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u Saboru nepotrebnom.

U svrhu realizacije tog cilja pripadnicima nacionalnih manjina treba osigurati **dvostruko pravo glasa**: temeljni, ustavom zagarantirani glas za vlastitu političku opciju i dodatni, privremeni glas za predstavnika nacionalne manjine kojoj glasač pripada. Prvi glas je trajan i neotuđiv. Drugi glas je na snazi samo do trenutka dokidanja etničke diskriminacije u društvu i

državnim institucijama. Unaprijed treba definirati pokazatelje kojima će se mjeriti etnička diskriminacija i kriterije koje treba doseći za ukidanje drugog, dodatnog glasa manjina.

c) Nova javna uprava

Pri određivanju ciljeva Nove javne uprave na umu treba imati osnovno načelo njezinog rada, a to je usmjerenost na korisnika (građanina). Svrha javne uprave je pružanje usluga zbog čega korisnici tih usluga moraju biti u žarištu njezinog rada. Ciljevi Nove javne uprave samostalni su dijelovi transformacije javne uprave u Hrvatskoj, ali kao cjelina usmjereni su ostvarenju osnovnog načela – usmjerenosti na korisnika.

Ciljevi Nove javne uprave su:

- proizvodni (uslužni) pristup,
- obrazovano i kompetentno osoblje,
- transparentnost podataka u i o javnoj upravi,
- vodoravna i okomita decentralizacija,
- otpornost prema politici,
- informatizacija javne uprave.

2. *Pravosuđe i korupcija*

Nefunkcioniranje pravosuđa je akutni problem hrvatskog društva. Ovaj problem ugrožava temelje pravne države, a po razini troškova sudstvo nam je relativno najskuplje u Europi.

a) Pravosudni kadrovi

Samo pravosudni dužnosnici mogu istinski reformirati pravosuđe. Kadrovi su početak i kraj svake reforme jer bez kvalitetnih kadrova nema ni kvalitetnog pravosuđa, ma što se u normativnom dijelu pokušavalo učiniti.

Stalnost sudačke funkcije ne može biti garantirana, posebno za one pravosudne djelatnike koji ne ostvaruju niti donji prag potrebne kvalitete i kvantitete u svom radu. U pravosuđu, kao i u upravi, valjalo bi imitirati kriterije iz tržišne utakmice - promovirati najuspješnije i eliminirati neuspješne; princip je isti. Kako bi iz pravosuđa eliminirali nesposobne, a promovirali sposobne temeljem objektivnih kriterija, potrebno je izmijeniti Zakon o redovnim sudovima i Zakon o Državnom sudbenom vijeću te tim izmjenama uvesti mehanizme praćenja i

utvrđivanja objektivnih kriterija rada sudaca, koji bi bili osnova za imenovanja sudaca u više sudove, ali i za razrješenje onih koji ne zadovoljavaju svojom kvalitetom i kvantitetom rada.

b) *Rješavanje zaostataka*

Najveća boljka hrvatskog pravosuđa su neriješeni predmeti i nemogućnost postizanja sudske zaštite u razumnom roku.

Za eliminiranje svih zaostataka i rješavanje svih sudskih predmeta u razumnom i pravednom roku, potrebno je poduzeti niz mjera:

- reforma kaznenog postupka u pravcu ukidanja sudske istrage;
- reforma parničnog postupka;
- dostavljanje sudskih poziva putem dostavne službe tamo gdje se pozvana osoba zatekne, a ne više samo prema sjedištu tvrtke ili stanovanja;
- uvođenje mjera za obeshrabrivanje nepotrebnog (obijesnog parničenja);
- racionaliziranje mreže sudova i hitno ukidanje sudova koji nemaju dovoljan priljev predmeta da bi opravdali svoje postojanje;
- izdvajanje ovrhi iz sudskog postupka;
- izdvajanje gruntovnice iz sudova te spajanje gruntovnice i katastra te daljnja informatizacija zemljišnjih knjiga;
- osnivanje specijaliziranih sudova za radno pravo, kako bi u posebnom skraćenom postupku efikasno zaštitili najugroženiju kategoriju u tržišnoj utakmici – radnika.

Korupcija je, uz pravosuđe, najveći problem hrvatskog društva. Za beskompromisnu borbu protiv korupcije potrebna je politička odluka o nultoj toleranciji korupcije na svim razinama i u svim sferama društvenog života.

No, država prije svega, kvalitetnim upravljanjem javnim poslovima i dobrom organizacijom, mora stvoriti uvjete za okruženje koje obeshrabruje korupciju. To podrazumijeva sveobuhvatnu i temeljnu reformu javne uprave usmjerenu na uslužni princip i potpunu transparentost.

Zadaća države je eliminirati strukturalna rješenja koja pogoduju korupciji, kao što je ne plaćanje dugovanja od strane države u roku dužem od 60 dana, arbitrarne intervencije države u gospodarstvo, dodjeljivanje javnih poslova tvrtkama bez javnog natječaja, arbitrarno vrednovanje državnog zemljišta od strane raznih povjerenstava umjesto na tržištu i sl.

3. *Decentralizacija*

HNS se već duže vrijeme zauzima za decentralizaciju ovlasti, sredstava i znanja te princip supsidijarnosti, prema kojemu se nadležnosti postavljaju na onu razinu na kojoj se najbolje mogu ostvariti.

Poseban naglasak je na:

- decentralizaciji ovlasti i sredstava u područjima obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi, kulture, prostornog planiranja, prometa i komunalne infrastrukture pri čemu bi se, u prvom koraku, snaga lokalne i regionalne samouprave najmanje udvostručila;
- ravnomjerni regionalni razvoj kao izraz zemljopisnih, gospodarskih, prometnih, povijesnih i kulturnih posebnosti hrvatskih regija te generator povećanja ukupne snage zemlje;
- pravedniju raspodjelu poreznog novca, u kojoj bi, npr. cjelokupni prihod iz poreza na dohodak pripao regionalnoj i lokalnoj samoupravi, a sav prihod od poreza na dobit središnjoj državnoj upravi.
- stvaranje regionalnih centara izvrsnosti i regionalnih razvojnih agencija kao pretpostavki decentralizacije znanja i preuzimanja ovlasti na lokalnim razinama.

Ulaskom u EU regionalnoj politici se otvara mogućnost korištenja sredstava iz europskih fondova u iznosu od 900 milijuna eura godišnje, koja se potom vežu na već postojeća proračunska sredstva, dok već sada županije imaju mogućnost korištenja pozamašnih sredstava iz prepristupnih fondova. Uvjeti za povlačenje tih sredstava su kvalitetni projekti i prethodno provedena proračunska i fiskalna decentralizacija, kako bi se osiguralo nužno učešće od 25 do 50 posto vrijednosti projekata od strane hrvatskih regija. Isto tako, nužno je formiranje regionalnih agencija, uz edukaciju i podršku centralne agencije tamo gdje je potrebno.

4. *Hrvatska u EU*

- Članstvo u Europskoj uniji je glavni kratkoročni strateški cilj i dugoročni interes Hrvatske. EU predstavlja trajni okvir za stabilnost, funkcioniranje institucija države te standarde zaštite prava pojedinca načelno i u odnosu na državu. U tom smislu europska pravna stečevina za Hrvatsku treba biti minimum i polazište, a ne maksimum standarda.
- Reforme i standarde koje Hrvatska preuzima kroz zajedničku pravnu stečevinu EU-a su početak dugotrajnog pa i trajnog procesa. Obuhvaćena su 33 područja života društva i reforme se sigurno neće završiti do okončanja pregovora. No, okončanje pregovora je rok do kojeg ih treba otpočeti i osigurati mehanizme njihovog nastavljanja. Taj proces treba dovršiti tijekom 2009. godine. HNS će u okviru svog utjecaja i ovlasti na svim razinama aktivno djelovati na postizanju tog strateškog cilja.

- Prva lažna dilema koja se javlja u vezi pregovora o članstvu u EU je brzina ili kvaliteta pregovora. Razumije se da su kvaliteta i pripremljenost za pregovore i članstvo izrazito važni. No, u međuvremenu, za Hrvatsku je brzina okončanja pregovora i držanje predviđenih rokova postala sastavni dio kvalitete pregovora. Produžavanje pregovora nakon 2009. godine dovodi u pitanje mogućnost samostalnog ulaska Hrvatske u EU, a time i pozicioniranje Hrvatske u EU i u regiji.
- Druga lažna dilema je članstvo u EU ili zaštita nacionalnih interesa. HNS smatra da je članstvo Hrvatske u EU strateški nacionalni interes i okvir koji daje najbolje dugoročne garancije za ostvarenje hrvatskih nacionalnih interesa, uključujući izgradnju i razvoj države koja služi svojim građanima.
- HNS će inzistirati i doprinostiti tome da se osposobi i reorganizira javna uprava kako bi Hrvatska na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini bila u stanju koristiti raspoložive predpristupne fondove EU.
- Treba otpočeti na osposobljavanju javne uprave i institucija za korištenje budućih konvergencijskih fondova EU.
- HNS smatra da je nužno promijeniti postojeće ustrojstvo statističkih regija u Hrvatskoj, kako bi se osposobili za najefikasnije korištenje sredstava iz EU fondova. Tu reorganizaciju je moguće, što se EU-a tiče, provesti do 2010. godine.
- Država mora osigurati zakonske, institucionalne, fiskalne i druge uvjete koji će pripremiti hrvatsko gospodarstvo za izlazak na EU tržište od pola milijarde ljudi.

II. Posao koji predstoji u stranci

Hrvatska narodna stranka je u posljednjih osam godina narasla s 5 412 članova na 37 773 člana te sa 140 podružnica na 448 podružnica. Popela se na mjesto treće stranke po snazi u Hrvatskoj na izborima 2003. i tu poziciju potvrdila na izborima 2007. godine. To pred HNS postavlja nove organizacijske zadaće i zahtjeva novu vrstu političke odgovornosti. Razvojem i promjenama na političkoj sceni HNS-u se danas otvara šansa da se trajno stabilizira kao jedna od tri ključne stranke u Hrvatskoj. Istovremeno, bez odstupanja od svojih političkih stavova, uvjerenja i identiteta, koalicijski potencijal HNS-a stalno raste. U tom pogledu cilj je da HNS u budućnosti bude u mogućnosti birati koalicijske partnere temeljem njihove spremnosti da podrže naše stranačke projekte i temeljne svjetonazorske stavove. Na toj platformi HNS pristupa pripremama za izbore koji su pred nama.